

O B S A H :

	<u>str.:</u>
1.1. Cíl výzkumu	3
1.2. Metodika sběru a zpracování dat	3
1.3. Základní a výběrový soubor: problém reprezentativity	4
2. Statistická data ke zkoumané problematice	6
3. Stručně o výsledcích výzkumu.	8
3.1. Vybavenost předměty pro cestování a rekreaci.	8
3.2. Další možnosti pro cestování a rekreaci	11
3.3. Využití volných dnů	13
3.4. Způsob trávení dovolené v roce 1973	16
3.5. Finanční náklady na dovolenou v roce 1973 a 1974.	19

1.1. Cíl výzkumu

Výzkum "Rekreace a cestování" byl prováděn ve spolupráci s Výzkumným ústavem cestovního ruchu v Bratislavě. Jeho cílem bylo především:

- zjistit empirické údaje o rozsahu a formách účasti československých občanů na dlouhodobém i krátkodobém domácím i zahraničním pasivním cestovním ruchu v roce 1973, které buď nejsou sledovány československou statistikou nebo jsou sledovány v takové struktuře, jež se nehodí pro výzkumné účely VÚCR.
- zjistit některé okolnosti ze života lidí, které účast či neúčast na cestovním ruchu ovlivňují.
- zjistit podstatnou část těchto dat v takové věcné a časové strukturaci, jež by umožnila návaznost a srovnatelnost s dřívějšími výzkumy v této oblasti.
- zjistit takové údaje, jež by doplnily datovou bázi připravovaného prognostického modelu cestovního ruchu, jež se v současné době ve VÚCR začíná koncepčně připravovat.

Podle dohody mezi KVVM-FSÚ a VÚCR vypracuje zadavatel vlastní podrobnou závěrečnou zprávu na základě poskytnutých výstupů z počítače. KVVM-FSÚ proto výzkum uzavírá ve formě stručné informativní zprávy, jež se zaměřuje pouze na základní výsledky výzkumu.

1.2. Metodika sběru a zpracování dat

Sběr dat výzkumu 74-1 byl prováděn ve dnech 23.ledna - 4.února 1974 za pomoci 254 stálých tazatelů KVVM metodou standardizovaného rozhovoru /v češtině a slovenštině/. Výběrový soubor dotázaných byl vybrán podle tří předepsaných kvótních znaků /pohlaví, věk, sociální skupina/ tak, aby jeho složení odpovídalo složení veškeré československé populace starší 15 let. Proporcionální struktura výběrového souboru podle krajů a velikostních skupin obcí je zajišťována lokalizací tazatelské sítě KVVM-FSÚ.

Dotazníky se záznamem o průběhu rozhovoru byly soustředěny v KVVM-FSÚ. Tým stálých externích spolupracovníků provedl v průběhu února kontrolu všech dotazníků, zakódování otevřených otázek apod. Po závěrečné kontrole, kterou provedli pracovníci výzkumného týmu, bylo ke strojovému zpracování předáno 2 000 dotazníků.

Strojové zpracování dat zajistila Centrální databanka při FSÚ na počítači CDC 3 300 za použití standardního programu KVVM pro zpracování sociálních výzkumů. Při strojovém zpracování byl získán výpis frekvencí hodnot všech sledovaných znaků a několik set kontingenčních tabulek, kombinujících dva sledované znaky. Současně bylo zpracováno tzv. stručné třídění - kombinace každého znaku se základními sledovanými znaky - území, pohlaví, věk, sociální skupina, vzdělání a velikostní skupina obce. Kontingenční tabulky, kombinující dva znaky, jsou ve výstupu z počítače opatřeny standardní statistikou: testem statistické významnosti vzájemné souvislosti obou znaků pomocí χ^2 /chi kvadrát/ na 5 %, 1 % a 0,1 % hladině statistické významnosti. Dále Pearsonovým normalizovaným koeficientem kontingence /CN/, měřícím intenzitu vzájemné souvislosti dvou nominálních znaků / $0 < CN < 1$; čím více se hodnota blíží 1, tím je souvislost těsnější/. Dalším používaným koeficientem je Spearmanův koeficient pořadové korelace R, měřící intenzitu vzájemné souvislosti dvou znaků pořadového charakteru / $-1 < R < +1$ /.

1.3. Základní a výběrový soubor: problém reprezentativity

Výběrový soubor 2 000 dotázaných byl získán metodou kvótního výběru ze základního souboru veškeré československé populace starší 15 let. Jako podklad pro rozpis kvótních znaků byly použity údaje, obsažené ve Statistické ročence 1973.

Srovnání složení základního a výběrového souboru /v %/

	Výzkum 74-1	Obyvatelstvo ČSSR starší 15 let	Rozdíl v %
<u>Území:</u>			
ČSR	70,0	70,3	-0,3
SSR	30,0	29,7	+ 0,3
<u>Pohlaví:</u>			
Muži	48,7	48,1	+ 0,6
Ženy	51,4	51,9	- 0,5
<u>Věk:</u>			
15 - 29 let	35,3	32,6	+ 2,7
30 - 44 "	24,5	23,7	+ 0,8
45 - 59 "	21,8	21,2	+ 0,6
60 a více"	18,5	22,5	- 4,0
<u>Sociální skupina:</u>			
Dělníci	58,4	58,1	+ 0,3
Ostatní zaměstnanci	30,7	29,8	+ 0,9
Rolníci	10,7	10,4	+ 0,3
Jiná sociální skupina	0,4	1,7	- 1,3
<u>Velikost obce:</u>			
do 1 999 obyvatel	32,9	37,6	- 4,7
2 000 - 4 999 "	14,7	15,0	- 0,3
5 000 - 19 999 "	19,5	16,5	+ 3,0
20 000 - 99 999 "	17,0	15,1	+ 1,9
100 000 a více "	16,2	15,8	+ 0,4

Prameny: Statistická ročenka 1973.

Ze srovnání vyplývá, že ve výzkumu 74-1 byl zachycen větší podíl mladších dotázaných v neprospěch především nejstarší věkové kategorie /60 let a více/. Také dotázaní, bydlící ve městech s více než 5 000 obyvatel jsou ve výzkumu zastoupení častěji, než odpovídá rozložení základního souboru. Tyto odchylky ovšem nejsou příliš výrazné a v podstatě odpovídají zkreslení, běžnému při použití metodice výzkumů veřejného mínění.

2. Statistická data ke zkoumané problematice

Uvádíme srovnání účasti československých občanů na domácím cestovním ruchu v letech 1964 a 1971:

Vývoj jednotlivých forem domácího cestovního ruchu

Ukazatel /v tis./	1964		1971		Index počtu osob
	osoby	dny pobytu	osoby	dny pobytu	
Celková účast na dom. CR	28 780	74 634	63 440	162 000	220,4
z toho:					
- v zařízeních volného CR	5 763	17 884	6 200	25 000	107,6
- v zařízeních vázaného CR	1 517	17 750	1 940	20 800	127,9
- mimo veřejné formy CR	21 500	39 000	55 300	116 200	257,2

Pramen: Bortel 1973

Nejvýraznější přírůstek zaznamenaly ty formy cestovního ruchu, při nichž se účastníci ubytovávají ve vlastních chatách či chalupách, v soukromí, u známých a přátel atd. Tato orientace na vyhledávání rekreace "ve vlastní režii" je na jedné straně spjata s masovým rozvojem automobilismu v posledních 10 letech /v roce 1960 připadalo na 1 automobil 35 obyvatel, v roce 1971 již 15 obyvatel/, na druhé straně zřejmě i se vzrůstem cen za ubytování v komerčních zařízeních volného CR /index maloobchodních cen zboží a služeb stoupl ze 100 v roce 1964 na 111,2 v roce 1971, u restauračního stravování však na 121,3 a u ubytovacích služeb v CR dokonce na 166,0/.

Také další tabulka dokládá stále rostoucí výdaje obyvatelstva na CR :

Struktura výdajů obyvatelstva na cestovní ruch

	1964	1970
Výdaje celkem v mil. Kčs	7 420	10 460
v %	100	100
z toho:		
- rekreační, stravovací, ubytovací a další služby, poskytnuté v ubytovacích zařízeních	41,8	40,2
- osobní doprava, hromadné dopr. prostředky	31,7	25,9
- doprava osob. motor. vozidly	13,7	16,7
- výdaje na služby cest. kanc., lázeňskou léčbu, výběrovou a podnikovou rekreaci	5,8	3,4
- výdaje na pasivní zahraniční CR . . .	7,0	13,8

Pramen: Poláček 1973

Literatura:

- Bortel L.: Cestovní ruch, Plánované hospodářství 1973/2
 Poláček M.: Perspektiva cestovního ruchu v ČSSR,
 Plánované hospodářství 1973/3

3. Stručně o výsledcích výzkumu

Materiál výzkumu jsme rozdělili do tří základních bloků:

- a/ vybavenost předměty pro cestování a rekreaci - především vlastnictví chaty či rekreační chalupy, zahrádky a automobilu, možnosti využití různých forem rekreace;
- b/ způsob rekreace v době pracovního volna - nejčastější formy cestování, cíl cest, jejich vzdálenost, využití služeb cestovních kanceláří a ostatních forem organizované rekreace;
- c/ způsob trávení dovolené v roce 1973 a výhledy na rok 1974 především z hlediska skutečných a předpokládaných finančních nákladů na dovolenou.

Uvedenému členění materiálu odpovídá i struktura této kapitoly.

3.1. Vybavenost předměty pro cestování a rekreaci

V posledních letech je stále oblíbenější formou rekreace tzv. druhé bydlení - možnost pobytu o dovolené a ve dnech pracovního volna v chatách a rekreačních chalupách v soukromém vlastnictví. Také v našem výzkumu jsme se na tuto otázku zaměřili. Z celkového počtu dotázaných 15 % potvrdilo vlastnictví chaty nebo chalupy. /Vlastníkem je dotázaný nebo někdo z rodiny./ Vlastnictví chaty je ovšem značně podmíněno městským či vesnickým charakterem trvalého bydliště dotázaného. V obcích v rozmezí 20 000 - 99 999 tento podíl stoupá na 22 %. Ve velkoměstech nad 100 000 obyvatel je dokonce 28 % domácností majitelem chaty nebo chalupy.

Využívání chat je přitom výrazně rodinnou záležitostí. O tom svědčí i udávaný počet lůžek:

<u>Možnost pohodlného přespání pro:</u>	<u>v</u>	<u>%</u>
1 - 2 osoby		5
3 - 4 "		33
5 - 6 osob		44
7 - 8 osob		11
9 a více osob		7
<u>C e l k e m</u>		<u>100</u>

Téměř polovina chat /41 %/ je k rekreaci využívána během celého roku. Dalších 34 % dotázaných chatu navštěvuje téměř celoročně /mimo topné období/ a pouze 23 % vlastníků chat je navštěvuje pouze v létě.

I když uvedené procento vlastníků chat v celé ČSSR není příliš vysoké /15 %/, přesto o oblibě tohoto způsobu rekreace svědčí zjištěné nákupní úmysly. Pouze 50 % nevladníků chat neuvažuje o jejím pořízení. 7 % plánuje pořízení chaty a to v nejbližších 2-3 letech a 38 % uvažuje o této možnosti později. Ve velkoměstech /s více než 100 000 obyvateli/ se opět projevuje daleko silnější tendence ke druhému bydlení:

Přání vlastnit chatu, chalupu nebo domek:	Všichni dotázaní	Dotázaní v obcích s více než 100 000 obyvateli
Přál by si vlastnit a		
- plánuje pořízení během 2-3 let. .	7	11
- neplánuje pořízení během 2-3 let	38	41
Nepřeje si vlastnit	50	41
Jiná odpověď.	5	7
C e l k e m	100	100

Podobnou formu trávení pracovního volna zajišťuje vlastnictví zahrady či zahrádky, i když se nemusí nutně nacházet mimo místo trvalého bydliště. Pouze 27 % všech dotázaných nemá k dispozici žádnou zahradu. 56 % vlastní zahradu či zahrádku u domu, kde bydlí - jedná se tedy zřejmě o dotázané, bydlící v rodinných domcích, pro něž je zahrada typickým příslušenstvím. 7 % /tedy polovina vlastníků chat/ má zahradu u rekreační chaty či chalupy a zbývajících 10 % v zahrádkářské kolonii a jinde mimo dům či chatu. Vlastnictví zahrady je výrazně závislé na typu obce dotázaného, jak ukazuje následující tabulka:

	Do 1 999 obyv.	2 000 až 4 999 obyv.	5 000 až 19 999 obyv.	20 000 až 99 999 obyv.	100 000 a více obyvatel
Vlastnictví zahrady					
- u domu, kde bydlí	86	72	46	30	19
- u rekreační chaty.	1	4	7	11	17
- jinde/např. v zahrádkářské kolonii/	3	7	15	14	14
Nevlastní, nemá k dispozici .	9	17	31	45	48
Jiná odpověď	1	1	1	1	2
C e l k e m	100	100	100	100	100

Vlastnictví automobilu umožňuje poněkud jinou formu rekreace než chata či zahrádka. Nevyžaduje vázat se na jedno místo, škála možností je daleko širší /včetně různých možností kempingového přespání apod./.

Vlastnictví automobilu:	v %
Vlastníkem je dotázaný nebo manžel/manželka/	20
Vlastníkem je někdo z rodiny	10
Nevlastní.	70
C e l k e m	100

Dotázaní, kteří automobil doposud nevlastní, odpovídali na otázku, zda uvažují o jeho koupi:

Koupě automobilu:	v %
Chtěl by vlastnit a plánuje koupit do 2-3 let	15
" " " " a plánuje koupit později.	38
Neplánuje koupit.	42
Jiná odpověď	5
C e l k e m	100

Pořízení automobilu je poměrně typickým záměrem pro střední věkovou kategorii /30-44 let/. Tito dotázaní jsou již zřejmě satureováni předměty dlouhodobé spotřeby pro domácnost a zaměřují se nyní na koupi automobilu či pořízení chaty. V obou případech je velmi silně zastoupeno přání "pořídit během nejbližších 2-3 let".

3.2. Další možnosti pro cestování a rekreaci

Doposud jsme se zabývali osobním vlastnictvím dotázaného, jež umožňuje realizovat základnější formy cestování a rekreace nebo nákupními úmysly dotázaných v tomto směru. Mimo to ovšem existují i jiné formy soukromé nebo organizované rekreace, jež nejsou přímo vázány na finanční možnosti dotázaných. Tak např. 59 % dotázaných uvádí možnost rekreačního ubytování u příbuzných, přátel a známých. Dotázaní uvádějí následující využívání těchto možností:

<u>Rekreační ubytování u příbuzných, přátel a známých:</u>	<u>v %</u>
Má možnost a využívá ji	
- o volných dnech	8
- o dovolené.a.o.	12
- volných dnech i dovolené.	11
Má možnost a nevyužívá ji	28
Nemá možnost.	41
<hr/>	
C e l k e m	100

Zhruba stejné procento dotázaných využívá forem podnikové a společenské rekreace:

<u>Podniková a společenská rekreace:</u>	<u>v %</u>
Má možnost a využívá ji	
- jako člen podniku /organizace/.	23
- jako rodinný příslušník	7
Má možnost a nevyužívá ji	39
Nemá možnost.	31
<hr/>	
C e l k e m	100

Uvedených forem využívají nejčastěji ekonomicky aktivní ve věku do 44 let /až už jako zaměstnanci podniku nebo rodinní příslušníci/. Z jednotlivých sociálních skupin jsou to převážně ostatní zaměstnanci a dělníci /jako členové podniku/ a studenti a učni /jako rodinní příslušníci/. Rolníci z 56 % tuto možnost nemají.

Společenská a podniková rekreace je poměrně oblíbenou formou trávení dovolených /celkem 53 % všech uživatelů této možnosti/. Jako rekreaci o sobotách a nedělích jí využívá 17 % uživatelů a 24 % využívá obou možností /víkendy i dovolené/. Také zjištění roční doby, kdy je kolektivní rekreace využívána, svědčí o její značné oblibě:

<u>Dotázaný využívá této možnosti:</u>	<u>v %</u>
jen v létě	47
od jara do podzimu	13
celoročně.	28
jiná odpověď	12
<hr/>	
Celkem uživatelů	100

3.3. Využití volných dnů

Díky pětidennímu pracovnímu týdnu roste podíl celodenního volna, věnovaný rekreačním činnostem. Přitom pouze 6 % všech dotázaných nepovažuje žádný den v měsíci za volný /nejčastěji se jedná o zemědělce/. 16 % dotázaných na tuto otázku odpovídá: jsem důchodce, žena v domácnosti. Zbývajících 78 % dotázaných uvádí následující strukturu volných dnů:

4 dny a méně	19 %
5-7 volných dnů.	25 %
8 a více volných dnů	35 %.

Podíl rekreace a zotavené o volných dnech je přirozeně závislý na roční době. Pro přesnější informaci jsme se dotazovali pouze na rok 1973 a jako rekreační činnost jsme chápali pouze cesty mimo místo bydliště.

	Letní sezona	Zimní sezona	Mimo sezonu
Jezdil mimo bydliště			
- pravidelně každý týden	9	2	3
- pravidelně 1-2x měsíčně.	19	11	11
- jen příležitostně, jednou za 2-3 měsíce	18	13	15
jen zcela výjimečně.	18	18	19
Nebyl mimo bydliště ani jednou	35	53	49
Neví, jiná odpověď	1	2	3
C e l k e m.	100	100	100

Skupina dotázaných, ^{je} ~~se~~ byli pravidelnými "cestovateli" v létě 1973, je tvořena především mladšími věkovými kategoriemi /do 44 let/, ostatními zaměstnanci a studenty a učiteli. Tomu odpovídá i častější středoškolské a vysokoškolské vzdělání. Pravidelné cestování za letní rekreací je také výraznou charakteristikou městského obyvatelstva /města od 20 tisíc výše/.

Cestování v zimě a mimo sezonu je daleko řidším jevem především u pravidelných cest za rekreací. I u tohoto typu rekreace charakteristiky dotázaných zhruba odpovídají letním "typickým rekreantům".

Cestování o volných dnech v letní sezoně je výrazně rodinnou formou trávení volného času. Pouze 20 % dotázaných /převážně nejmladší věkové kategorie 15-29 let/ cestuje zpravidla s přáteli, kamarády a známými. Ve 27 % se jedná o cestování manželského /nebo partnerského/ páru. Jde především o dotázané starší 45 let s již odrostlými dětmi, jež vyhledávají vlastní formy rekreace nezávisle na rodičích, 33 % dotázaných cestuje zpravidla s manželem /manželkou/ a dětmi - typická forma pro 30-44 let s dosud malými dětmi. Cestování jen s dětmi /5 %- nebo jen s dalšími příbuznými /3 %/ je poměrně netypickou formou. Rekreační cesty v zimě a mimo sezonu opět zhruba odpovídají uvedené "letní struktuře".

Nejvyhledávanějším cílem cestování o volných dnech je bezesporu příroda. Pouze 10 % dotázaných uvádí jako cíl cest návštěvu měst, lázní apod. 11 % hory, 8 % vodu, 36 % les a vodu. 18 % uvádí kombinaci uvedených možností a 6 % cestování z místa na místo. Mladší dotázaní /do 44 let/ dávají častěji přednost přírodě, starší dotázaní cestám do měst, lázní apod.

Zajímalo nás také, jakou vzdálenost od místa trvalého bydliště dotázaní obvykle překonávají. Zjišťovali jsme ji pouze v těch případech, kdy dotázaný jezdil ve volných dnech na jedno místo několikrát. Struktura odpovědí pro letní sezonu, zimní sezonu a období mimo sezonu v roce 1973 se opět příliš neliší, i když jednotlivé podíly nejsou zcela shodné:

	Letní sezona	Zimní sezona	Mimo sezonu
Vzdálenost do 10 km	8	7	7
11 - 30 km	32	26	28
31 - 60 km	23	22	22
61 -100 km	19	23	22
101 km. a více.	18	22	19
C e l k e m	100	100	100

V létě se cesty kumulují nejčastěji okolo vzdálenosti do 30 km, v zimě je struktura cest rovnoměrnější. Značnou roli zde zřejmě hrají cesty za sněhem a zimními sporty do hor. Přesto je ovšem v každé uvedené době nejčastěji udávána vzdálenost 11-30 km.

Poměrně řídkou formou využívání volných dnů jsou cesty do zahraničí. V létě 1973 je podniklo 7 % dotázaných. Na Slovensko cestovalo v létě 1973 11 % dotázaných z ČSR a 20 % slovenských dotázaných podniklo cestu do ČSR.

Doposud uvedené údaje nejsou nijak diferencovány z hlediska využití kolektivních nebo soukromých forem rekreace. Odpověď na následující otázku, oblibu různých rekreačních zájezdů, ať už jsou organizovány cestovními kancelářemi nebo společenskými organizacemi. Opět jsme zjišťovali faktickou účast v loňském roce:

Zájezd organizovaný :	Cestovní kancelář	Jinou organizací
Účastnil jsem se několikrát	2	10
" " " jednou	6	19
Neúčastnil jsem se	92	70
C e l k e m	100	100

Z výsledků vyplývá, že nepoměrně oblíbenější jsou zájezdy se společenskými organizacemi. Důvodem může být přitažlivější láče těchto zájezdů, jež bývají zčásti financovány z rozpočtu organizace. Nelze ale také podceňovat osobnější charakter podobných zájezdů, jejichž účastníci se alespoň do jisté míry znají.

3.4. Způsob trávení dovolené v roce 1973

Úvodním zjištěním bloku informací o poslední-dovolené dotázaného je otázka po počtu dní dovolené v roce 1973 - papř. počtu dní, jež dotázaný strávil jako o dovolené. Dotázaní odpovídají takto:

	v	%
Neměl jsem žádnou dovolenou	11	
Měl asi 1 týden nebo méně	7	
Asi 2 týdny /10 prac.dnů/	22	
Asi 3 týdny /15 prac.dnů/	25	
Asi 4 týdny /20 prac.dnů/	22	
5 a více týdnů.	10	
Jiná odpověď.	2	
<hr/>		
C e l k e m	100	

Skupina dotázaných, kteří podle vlastního názoru neměli v roce 1973 žádnou dovolenou, je zčásti tvořena ekonomicky neaktivními. Tento názor zastává 35 % důchodců a stejný podíl žen v domácnosti. Z ekonomicky aktivních jsou častěji zastoupeni pouze rolníci /24 %/. Vyšší podíl rolníků také ovlivňuje závislost na velikosti ní skupině obce. Žádnou dovolenou nemělo celých 18 % obyvatel obcí do 2 000 obyvatel. Vysoká závislost se projevuje také u věku dotázaných, jež je ovšem závislá na délce placené dovolené podle počtu odpracovaných let. Poměrně vysoké zastoupení odpovědi "5 a více týdnů" je způsobeno značným počtem nejmladších dotázaných - studentů.

Na další otázky již odpovídali pouze dotázaní, kteří v roce 1973 strávili alespoň několik dnů jako o dovolené. Celkem 63 % dotázaných věnovalo svoji dovolenou zotavení a rekreaci. Z toho 28 % mimo místo bydliště, 30 % trávilo dovolenou z části v místě bydliště a zčásti jinde a 5 % pouze v místě bydliště. Vždy bylo ovšem náplní dovolené zotavení a rekreace. Dalších 12 % věnovalo svoji dovolenou zčásti i jiným účelům a trávili ji pouze v místě bydliště a 12 % dovolené využili pouze pro jiné /nerekreační/ účely.

Kteří dotázaní využívají dovolené výhradně k rekreačním účelům? Jsou to častěji dotázaní z ČSR, ženy, mladší dotázaní ve věku 15-29 a 30-44 let. Téměř z poloviny je lze zařadit mezi ostatní zaměstnance, mají v průměru vyšší vzdělanostní úroveň a podstatně častěji bydlí ve městech nad 20 000 obyvatel.

Druhou extrémní skupinu v našem žebříčku /celá dovolená věnována nerekreacím účelům/ je častěji tvořena dotázanými z obcí do 2 000 obyvatel, rolnických, ale také dělnických povolání s odpovídajícím vzděláním a staršími věkovými kategoriemi. Také důchodci a ženy v domácnosti volí častěji tuto odpověď.

Všichni dotázaní, kteří alespoň část dovolené strávili mimo místo trvalého bydliště, odpovídali na několik dalších otázek. Zajímalo nás jednak, s kým dovolenou trávili a jaké prostředí pro svůj odpočinek vyhledávali:

<u>Trávení dovolené:</u>	<u>v</u>	<u>%</u>
jen s manželem, snoubencem, druhem	20	
s manželem a dítětem	32	
jen s dítětem /děťmi/.	3	
s příbuznými	5	
s přáteli, kamarády apod.	20	
kombinace uvedených.	14	
různé	6	
C e l k e m.	100	
<hr/>		
<u>Typ vyhledávaného prostředí:</u>	<u>v</u>	<u>%</u>
Hory	12	
Voda	11	
Les a voda	27	
Moře	11	
Město.	7	
Lázně.	7	
Kombinace těchto možností.	9	
Cestování z místa na místo	5	
Jiná odpověď	12	
C e l k e m.	100	

Srovnáme-li tyto údaje s obdobnými údaji pro rekreaci ve volných dnech zjišťujeme obdobnou strukturu. Výrazný posun se projevuje především u trávení dovolené u moře, což zcela odpovídá logice věci. O to méně jsou v případě dovolených zastoupeny ostatní kategorie, především prostředí pro vodní sporty.

Také analýza těchto výsledků podle jednotlivých demografických znaků ukázala podobné závislosti jako v případě volných dnů.

Téměř 20 % dotázaných použilo v roce 1973 pro svoji dovolenou služby cestovní kanceláře, jak dokazuje následující tabulka:

Využití služeb cestovních kanceláří pro dovolenou v roce 1973:	v %
Byl na dovolené s CK	12
CK zabezpečila ubytování	4
CK zabezpečila jiné služby	3
Nepoužil služeb CK	81
<hr/>	
C e l k e m	100

Použití služeb cestovních kanceláří neprokázalo žádnou závislost s demografickými znaky dotázaného, pouze v případě vzdělání se projevila vyšší obliba cestovních kanceláří a vzdělanějších skupin dotázaných. Zajímavé je zjištění, že cestovní kanceláře poskytují své služby rovnoměrně v jednotlivých typech obcí. Nelze se tedy domnívat, že se jedná o "městský typ" služeb.

3.5. Finanční náklady na dovolenou v roce 1973 a 1974

Velmi důležitou otázkou v souvislosti s rekreací a cestovním ruchem je výše nákladů, jež dotázaní věnují na svoji dovolenou. Následující tabulka uvádí jednak realizované průměrné náklady na osobu v roce 1973 a jednak výhled na rok 1974:

Náklady na cestu, ubytování a stravování na osobu:

	Realizované 1973	Plánované 1974
3 000 Kčs a více	6	8
2 000 - 2 999 Kčs.	6	10
1 500 - 1 999 Kčs.	6	8
1 000 - 1 499 Kčs.	14	17
500 - 999 Kčs.	31	32
300 - 499 Kčs.	17	10
Do 299 Kčs.	19	13
Nevím, jiná odpověď.	0	2
C e l k e m.	100	100

Z tabulky je patrné, že dovolená vyčerpává značnou část příjmů domácností. Téměř 20 % dotázaných vydalo na loňskou dovolenou více než 1 500 Kčs na jednu osobu. Také rozmezí 1 000 - 1 499 Kčs je silně zastoupeno. I když nelze tyto výdaje považovat za nízké, přesto dotázaní v příštím roce plánují jejich další zvýšení - a to dosti podstatné. Podle plánů na rok 1974 vydá na dovolenou 43 % dotázaných více než 1 000 Kčs na osobu. O to nižší je podíl dotázaných, jež plánují výdaje v maximální výši 500 Kčs.

Náklady na dovolenou, ať již skutečně realizované nebo plánované na příští rok, nevykazují podstatnější závislosti s jednotlivými demografickými znaky. Pouze v případě vzdělání lze mluvit o vyšších nákladech u středoškolských a především vysokoškolských profesí.